

4. Bednarek M. Language and Characterisation in Television Series. *The Sinclair Lecture delivered during Corpus Linguistic Summer School 2022*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8BWXYbR_lo4 (дата звернення: 25.07.2022).

5. Izotova N. P. Ludic Effects in Fiction: A Case Study of J. M. Coetzee's *Disgrace* and its Russian and Ukrainian Translations / SHS Web of Conferences. Vol. 105 (2021). URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/16/shsconf_tita2020_01006/shsconf_tita2020_01006.html (дата звернення: 20.07.2022).

6. Bednarek M. *The Language of Fictional Television: Drama and Identity*. London : Continuum, 2010. 304 p.

7. Kozloff S. *Overhearing Film Dialogue*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press, 2000. 232 p.

8. *Gone Girl* URL: <https://www.amazon.com/Gone-Girl-Ben-Affleck/dp/B00O4UQIT4> (дата звернення: 25.07.2022).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-43>

CODIFICATION AND FEATURES OF AUSTRIAN GERMAN

КОДИФІКАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ АВСТРІЙСЬКОГО ВАРІАНТА НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Karpik M. I.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of foreign languages
Taras Shevchenko
National University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Karpik M. I.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Важливим аспектом визнання суверенності національного варіанта літературної мови є його фіксація, тобто вияв та кодифікація національної норми літературної мови – в першу чергу, шляхом лексикографічного відображення норми літературної мови в умовах певного соціуму [1, с. 409].

Окрім кодифікації, У. Аммон увиразнює ще інші «соціальні сили», важливі для існування та визнання національного варіанта, що

створюють його „силове поле“. Це авторитети, які прописують норми стандарту та слідкують за їхнім дотриманням, наприклад, вчителі, так звані „Modellsprecher und Modellschreiber“ – „зразкові мовці та автори“ (як, наприклад, журналісти) та „мовні експерти“ (наприклад, лінгвісти) [2, с. 112–113].

Так, «соціальні сили» Австрії приклали зусиль до того, щоб у 1951 році з'явився австрійський «Словник хорошої, правильної німецької спільної мови», який замінив «Правила німецького правопису та покажчик слів», які були обов'язковими для усіх шкіл. На відміну від свого попередника, для цього видання характерним було те, що у ньому були враховані специфічні мовні риси австрійського національного варіанта німецької мови. Унікальний на той час словник містив цілу низку загальноживаних лексем розмовної мови та елементи австрійських діалектів. Австрійський словник – Österreichisches Wörterbuch – був суто австрійським виданням, про що свідчили такі факти: словник був опублікований австрійським федеральним виданням у Відні на замовлення австрійського Міністерства освіти, котре наполегливо рекомендувало використання вказаного словника у школах. Над виданням працювали виключно австрійці (вчителі та викладачі) [3, с. 137]. У 1979 році виходить 35-те суттєво доопрацьоване та розширене видання Австрійського словника, який акцентує увагу на різниці між австрійським та загальнонімецьким словниковим запасом. Ця тенденція продемонструвала чітку відповідність між назвою та сутністю зазначеного словника, що демонстрував не лише орфографічні форми, але й подавав широкий коментар щодо значення та вживання кодифікованих лексем. У 2016 році виходить 43-є видання, яке охоплює 928 сторінок.

Окрім внутрішньої кодифікації, австрійський варіант німецької мови знає і зовнішньої кодифікації на теренах ФРН. Редакція видавництва Duden приділяє велику увагу дивергентним ознакам національних варіантів німецької мови у межах таких словників, як „Duden – Die deutsche Rechtschreibung“, 2006, „Duden – Deutsches Universalwörterbuch“, 2006, „Duden – Das große Wörterbuch der deutschen Sprache in 10 Bänden“, 1999 та „Wie sagt man in Österreich? Wörterbuch des österreichischen Deutsch“, 1998 (під редакцією Я. Ебнера).

У 2004 році за участю У. Аммона створений словник варіантів німецької мови („Variantenwörterbuch des Deutschen“). Перше видання словника описує географічні варіанти стандартної німецької мови. Автори словника виходять з плюрицентричної концепції німецької

мови та порівнюють мови кожної з німецькомовних країн, розглядаючи їх як офіційні на території відповідної держави. Словник розглядає Німеччину, Австрію, Швейцарію, Люксембург, Ліхтенштейн, а також німецькомовні області Бельгії та Південний Тіроль.

Словник варіантів німецької мови став першим словником, який впровадив у лексикографію концепцію плюрицентричної мови послідовно та симетрично завдяки співпраці науковців трьох країн із дослідницькими центрами у Дуїзбурзі, Інсбруці та Базелі. Він налічує 11 800 статей та поділяє австрійський лексикон на загально-австрійський, східноавстрійський (Бургенланд, Відень, Нижня Австрія, частина Штірії), середньоавстрійський (Верхня Австрія, частина Зальцбурга), південноавстрійський (частина Штірії, Карінтія, Східний Тіроль), західноавстрійський (Форарльберг, Тіроль, частина Зальцбурга). Такий розподіл відповідає внутрішньому розподілу австрійського мовного варіанта. У 2016 році виходить друге видання словника, до якого включену «намібізми» – специфічні вирази, які походять з мови африкаанс.

Під час укладення словника враховувався критерій того, що лексика, зафіксована у словнику, повинна бути в наявності не у всіх варіантах, або у кожному конкретному варіанті вона повинна мати певні особливості використання чи різні значення. Корпус словника базується на прикладах із преси та літератури, а також на текстах із Інтернету.

Але кодифікація австріцизмів становить для лексикографів неабияку проблему, адже інколи дуже важко провести межу між австрійським, баварським та південнонімецьким варіантом загальнонімецького відповідника. Тому діалектологи вважають, що нагальною потребою є укладання словників, котрі містили б чітку диференціацію певних лексичних одиниць за територіальною приналежністю [4, с. 370]. Це могло б зняти дискусію щодо національного статусу певного територіального варіанта загальнонімецької лексеми.

Порівнюючи ознаки австрійського стандарту зі стандартом в Німеччині, можна стверджувати, що основні розбіжності фіксуються у лексичній системі, тобто йдеться про лексичні варіанти на позначення одного і того ж поняття. Словник Я. Ебнера 1998 року фіксує 4 000 австріцизмів, які є виразниками контрасту між стандартами в Австрії та Німеччині. Сьогодні цей список розширено до 7 000 одиниць. Проте у контексті дивергентних рис між національними варіантами німецької мови в Австрії та Німеччині германісти ведуть дискусію не лише щодо кодифікованих австріцизмів у вузькому значенні цього терміну, а й щодо тієї частини лексичного складу австрійського

субстандарту, котрий відрізняється від німецької стандартизованої літературної мови. Дивергентний вокабулярій є звичним для усного вжитку на території Австрії незалежно від того, якого статусу (кодифікованого, розмовного чи регіонального) набуває та чи інша лексема.

Література:

1. Романенко О. В. Национальный вариант полицентричных языков как совокупная система национальной речи. *Вестник Башкирского университета*. 2009. Т. 14, № 2. С. 407–410.
2. Ammon U. Vorschläge zur Typologie nationaler Zentren und nationaler Varianten bei plurinationalen Sprachen – am Beispiel des Deutschen. *Österreichisches Deutsch. Linguistische, Sozialpsychologische und sprachpolitische Aspekte einer nationalen Variante des Deutschen* / Muhr R., Schrodt R., Wiesinger P. (Hg.): Wien: Hölder-Pichler-Tempsky, 1995 (Materialien und Handbücher zum österreichischen Deutsch und zu Deutsch als Fremdsprache Bd. 2), 110–120.
3. Ammon U. Nationale Varietäten des Deutschen. Studienbibliographien. Sprachwissenschaft. Bd. 19. Heidelberg: Groos, 1997. 300 S.
4. Šarandin A. V. Austriazismen im “Neuen deutsch-russischen Großwörterbuch“. *Das Wort : Germanistisches Jahrbuch GUS*. 2004. S. 369–380.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-44>

ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF THE LINGUOCULTURAL CONCEPT *TEXTILE* IN THE ENGLISH LANGUAGE

ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО КОНЦЕПТУ *TEXTILE* В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Kovalova K. O.

PhD student

*Odesa I. I. Mechnikov National
University
Odesa, Ukraine*

Ковальова К. О.

аспірант

*Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Дослідження присвячено аналізу мотивуючих ознак лінгвокультурологічного концепту *TEXTILE* в англійській мові. Матеріалом дослідження слугували етимологічні словники, загальні тлумачні